YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

25 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa C-384/97,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies M. Condou-Durande, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston oikeudellinen neuvonantaja A. Samoni-Rantou ja saman yksikön tarkastaja E.-M. Mamouna, prosessiosoite Luxemburgissa Kreikan suurlähetystö, 117 Val Sainte-Croix,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta vahvistamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen ja tiettyjen

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta 4 päivänä toukokuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/464/ETY (EYVL L 129, s. 23) 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vahvistanut ohjelmia, jotka sisältävät laatutavoitteita ja joissa määritellään ohjelmien toteuttamiselle määräajat, kyseisen direktiivin liitteenä olevan luettelon II ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun 99 vaarallisen aineen aiheuttaman pilaantumisen vähentymiseksi ja koska se ei näin ollen ole edellyttänyt, että kyseisiin vesiin päästettäviin päästöihin, jotka voivat sisältää tällaisia aineita, on saatava etukäteen toimivaltaiselta viranomaiselta lupa, jossa vahvistetaan päästöstandardi, joka perustuu ohjelmissa määrättyihin laatutavoitteisiin,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, G. Hirsch (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm ja V. Skouris,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 29.9.1999 pidetyssä istunnossa, jossa komission asiamiehenä oli M. Condou-Durande ja Helleenien tasavallan asiamiehenä ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston oikeudellinen apulaisneuvonantaja E. Skandalou, esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.10.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan (josta on tullut EY 226 artikla) nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.11.1997 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan vahvistamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen ja tiettyjen yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta 4 päivänä toukokuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/464/ETY (EYVL L 129, s. 23) 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vahvistanut ohjelmia, jotka sisältävät laatutavoitteita ja joissa määritellään ohjelmien toteuttamiselle määräajat, kyseisen direktiivin liitteenä olevan luettelon II ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun 99 vaarallisen aineen aiheuttaman pilaantumisen vähentymiseksi ja koska se ei näin ollen ole edellyttänyt, että kyseisiin vesiin päästettäviin päästöihin, jotka voivat sisältää tällaisia aineita, on saatava etukäteen toimivaltaiselta viranomaiselta lupa, jossa vahvistetaan päästöstandardi, joka perustuu ohjelmissa määrättyihin laatutavoitteisiin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Direktiivillä pyritään estämään vesiympäristön pilaantuminen tiettyjen direktiivin liitteessä olevassa luettelossa I mainittujen erityisen vaarallisten aineiden osalta ja vähentämään pilaantumista tiettyjen muiden, direktiivin liitteessä olevassa luettelossa II mainittujen erityisen vaarallisten aineiden osalta. Jäsenval-

tioiden tulee direktiivin 2 artiklan mukaan toteuttaa näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta tarkoituksenmukaiset toimet.

3 Luettelossa I mainittujen aineiden osalta jäsenvaltioiden tulee direktiivin 3 ja 5 artiklan mukaan edellyttää, että kaikkiin vesiympäristöön päästettäviin päästöihin saadaan etukäteen toimivaltaisen viranomaisen antama lupa, ja vahvistaa päästöstandardit, jotka eivät saa ylittää raja-arvoja, jotka neuvosto on vahvistanut niiden vesiympäristöön kohdistuvien vaikutusten perusteella.

4 Mitä tulee luettelossa II tarkoitettuihin aineisiin, direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot vahvistamaan ohjelmat, joilla vesiympäristön pilaamista voidaan vähentää (jäljempänä ohjelmat) ja joissa on vahvistettava veden laatutavoitteet sen mukaan, miten kukin aine vaikuttaa vesistöjen eläviin organismeihin. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan sellaisiin päästöihin, joissa saattaa olla jotain luettelossa II tarkoitettua ainetta, on oltava toimivaltaisen kansallisen viranomaisen etukäteen antama, päästöstandardit vahvistava lupa. Direktiivin 7 artiklan 6 kohdan mukaan ohjelmat ja niiden toteuttamisesta syntyneet tulokset ilmoitetaan komissiolle lyhennelmän muodossa.

5 Luettelossa II säädetään, että luettelossa I tarkoitetut aineet, joille neuvosto ei ole vielä asettanut raja-arvoja, kuuluvat luetteloon II.

6 Koska suurin osa luettelon I aineista on lueteltu ryhmittäin, on ensin täytynyt raja-arvojen määrittelemiseksi täsmentää ne yksittäiset aineet, jotka kuuluvat näihin ryhmiin. Tässä tarkoituksessa komissio on yhdessä jäsenvaltioiden kanssa laatinut 129 yksittäisen aineen luettelon, jonka neuvosto on hyväksynyt vesien pilaantumisen vastaisia toimia koskevassa, 22.6.1982 antamassaan tiedonannossa (EYVL C 46, s. 17) perustaksi direktiivin täytäntöönpanemista koskevan työn jatkamiselle. Luetteloon on myöhemmin lisätty kolme muuta ainetta. Näistä 132 aineesta 18:lle neuvosto on määrännyt raja-arvot ja laatutavoitteet, ja 15

muuta ainetta mainitaan neuvoston direktiivin 76/464/ETY muutosehdotuksessa, jonka komissio on antanut 14.2.1990 (EYVL C 55, s. 7). Luettelosta I jää jäljelle siten 99 ainetta, jotka kuuluvat luetteloon II, koska raja-arvoja ei ole vielä määritelty, ja joille jäsenvaltioiden on vahvistettava direktiivin 7 artiklan 1 kohdan nojalla ohjelmat.

7 Kansallisten asiantuntijoiden kokouksissa 31.1.1989 ja 1.2.1989 laadittiin luetteloon II kuuluvista aineista etusijaluettelo.

8 Direktiivissä ei ole määrätty sen täytäntöönpanolle määräaikaa. Direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin, että komissio tekee neuvostolle, mikäli mahdollista, 27 kuukauden kuluessa direktiivin tiedoksiantamisesta ensimmäiset ehdotukset sellaisen tutkimuksen perusteella, jossa on vertailtu jäsenvaltioiden laatimia ohjelmia. Todettuaan, että jäsenvaltiot eivät pystyneet antamaan sille määräajan kuluessa asianmukaisia tietoja, komissio ehdotti 3.11.1976 päivätyllä kirjeellään, että jäsenvaltiot laatisivat ohjelmat 15.9.1981 mennessä ja toteuttaisivat ohjelmat 15.9.1986 mennessä.

Tosiseikat

9 Komissio on 26.4.1989 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Kreikalta tietoja sellaisten ohjelmien toteuttamisesta, jotka koskevat direktiivin luettelossa II esiintyviä tiettyjä aineita. Kreikan viranomaiset vastasivat kirjeeseen antamalla komissiolle tietoja sellaisesta Kreikassa voimassaolevasta lainsäädännöstä, joka koskee tiettyjen luettelossa II tarkoitettujen aineiden vähentämistä, sellaisista suunnitteilla olevista toimista, joilla pyritään valvomaan aineiden päästöjä, jotta voitaisiin parantaa tilannetta Thessalonikin ja Ateenan taajama-alueilla, ja tekeillä olevista,

pilaantumisen vähentämistä koskevista tutkimuksista. Vastauksessa ei kuitenkaan ollut mainittu sitä, oliko sellaisten konkreettisten ohjelmien, jotka koskevat vesien pilaantumisen vähentämistä luettelossa II mainittujen aineiden osalta, toteuttamiselle asetettu mitään määräaikoja.

10 Komissio lähetti toisen, 4.4.1990 päivätyn kirjeen Kreikalle kiinnittääkseen tämän huomion direktiivin 7 artiklan noudattamiseen. Kirjeessä huomautettiin, että komissio on asteittain laatinut luetteloon I kuuluvien 132 aineen etusijaluettelon, joista 33 aineen osalta on jo säädöksiä erityisdirektiiveissä tai direktiiviehdotuksissa.

11 Samassa kirjeessä komissio painotti sitä seikkaa, että koska jäljelle jäävien 99 aineen osalta ei ole olemassa yhteisön säännöksiä, ne kuuluvat 7 artiklassa säädettyjen velvoitteiden piiriin. Komissio pyysi näin ollen Kreikkaa toimittamaan sille

— päivitetyn luettelon niistä 99 aineesta, joita päästetään Kreikan vesiympäristöön,

— laatutavoitteet, joita sovelletaan myönnettäessä lupia eri päästöalueilla tapahtuviin päästöihin (yhdelle tai useammalle edellä mainitulle aineelle),

— perustelut sille, miksi laatutavoitteita ei ollut asetettu, sekä suunnitelma siitä, milloin laatutavoitteet asetetaan.

12 Kreikan viranomaiset eivät vastanneet tähän kirjeeseen.

13 Tämän jälkeen komissio päätti aloittaa EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen menettelyn. Komissio ilmoitti Kreikalle 27.12.1990 päivätyssä virallisessa huomautuksessaan, että se katsoo, ettei Kreikka ole noudattanut direktiivin — ja etenkin sen 7 artiklan — ja perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, ja pyysi Kreikkaa esittämään huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa.

14 Komissio liitti 5.10.1993 päivättyyn täydentävään kirjeeseensä sellaisen 99 aineen luettelon, joka puuttui virallisesta huomautuksesta, ja uudisti pyyntönsä.

15 Kreikan viranomaiset ilmoittivat 12.8.1994 päivätyllä kirjeellään, että ainoa uusi seikka verrattuna vuonna 1990 vallinneeseen tilanteeseen on sopimuksen tekeminen Aigeian yliopiston kanssa erityisen tutkimuksen tekemisestä. Kreikan viranomaiset antoivat myös joitakin tietoja luettelossa II tarkoitetuista aineista, joita saattaa esiintyä vesiympäristössä.

16 Erityisesti viranomaiset mainitsivat, että sellaiset 32 ainetta, joita on torjunta-aineissa tai joita käytetään niiden pakkaamisessa, hajoavat vähäisen määränsä takia joko fotokemiallisesti tai mikrobiologisesti, eikä niitä päästetä suoraan vesiympäristöön, ja totesivat vielä, että 9:ää kyseisistä aineista ei ole myynnissä Kreikassa. Kreikan viranomaiset myönsivät myös, että jätevesistä saattaa löytyä 17:ää luettelon aineista, mutta että yhtä näistä aineista ei päästetä pintavesiin. Mitä tulee 10 muuhun aineeseen ja niihin aineisiin, joista viranomaiset eivät olleet antaneet tietoja, viranomaiset totesivat, että niistä ollaan teettämässä tutkimusta, jotta saataisiin tietoa aineiden pitoisuuksista tuotantolaitosten jätteissä ja jotta saataisiin selville muiden luettelossa II tarkoitettujen aineiden mahdollinen esiintyminen vesiympäristössä.

17 Komissio teki tästä sen johtopäätöksen, että 99:stä luettelossa II tarkoitetusta aineesta 72 aineen osalta Kreikan viranomaiset eivät olleet toteuttaneet tarpeellisia toimia vähentääkseen näistä aineista aiheutuvaa vesistön pilaantumista. Kyseisistä aineista 59 aineesta ei ollut annettu mitään tietoja, 10 aineen mahdollinen esiintyminen vesiympäristössä oli myönnetty ja 3 aineesta ei ollut annettu mitään tarkkoja tietoja.

18 Komissio lähetti 23.12.1996 Kreikalle perustellun lausunnon, jossa se totesi, että Kreikka ei ole noudattanut direktiivin 7 artiklan ja EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vahvistanut ohjelmia, jotka sisältävät laatutavoitteita ja joissa määritellään ohjelmien toteuttamiselle määräajat niiden luettelossa II mainittujen vaarallisten aineiden aiheuttaman pilaantumisen vähentämiseksi ja koska se ei näin ollen edellytä, että kyseisiin vesiin päästettäviin päästöihin, jotka voivat sisältää tällaisia aineita, on saatava etukäteen toimivaltaiselta viranomaiselta lupa, jossa vahvistetaan päästöstandardi, joka perustuu ohjelmissa määrättyihin laatutavoitteisiin.

19 Kreikka ilmoitti 20.3.1997 päivätyssä kirjeessään komissiolle niistä toimista, jotka ympäristön ja aluesuunnittelun sekä yleisten töiden ministeriö oli toteuttanut luettelossa II mainittujen aineiden osalta, ja erityisesti se mainitsi aloitteesta antaa Aigeian yliopistolle tutkimustoimeksianto, jonka aiheena on kyseessä olevat aineet Kreikassa.

Pääasia

20 Komission mukaan direktiivin 7 artiklan täytäntöönpanemiseksi Kreikan olisi tullut vahvistaa kyseisten vesien pilaantumisen vähentämiseen tähtäävät ohjelmat luettelossa II tarkoitettujen aineiden osalta eli 99 ilmoitetun aineen osalta ja luettelon II toisessa kohdassa mainittujen aineluokkien ja ryhmien osalta.

21 Kanteen vireillepanopäivään mennessä Kreikka ei ollut kuitenkaan ilmoittanut sellaisista ohjelmista, joilla pyritään vähentämään sisä- ja rantavesien pilaantumista luetteloon II kuuluvien aineiden osalta. Näin ollen sellaisten vesiin tehtävien päästöjen, jotka saattavat sisältää jotain luettelossa II tarkoitettuja aineita, edellytykseksi ei ole asetettu sellaista direktiivin edellyttämää ennakkolupaa, jossa vahvistetaan uudet päästöstandardit vesien pilaantumisen vähentämiseen tähtäävien ohjelmien laatutavoitteiden perusteella.

22 Komissio toteaa erityisesti, että niiltä osin kuin Kreikan viranomaiset vetoavat yksityiskohtaiseen lainsäädäntöön, joka koskee kaikkien päästöjen kohteena olevien vesien suojelemista, ja niiltä osin kuin tietyille alueille on vahvistettu laatutavoitteet ja tietyille toisille alueille on vahvistettu päästörajat päästöjen kohteena oleville vesille, kyseessä ovat seuraavat erisisältöiset, eriluonteiset ja eritasoiset säännökset:

— ministeriöiden väliset yhteiset päätökset, jotka koskevat jäteöljyhuollosta 16 päivänä kesäkuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/439/ETY (EYVL L 194, s. 23), polykloorattujen bifenyylien ja polykloorattujen terfenyylien käsittelystä 6 päivänä huhtikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/403/ETY (EYVL L 108, s. 41) ja myrkyllisistä ja vaarallisista jätteistä 20 päivänä maaliskuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 78/319/ETY (EYVL L 84, s. 43) saattamista osaksi Kreikan oikeusjärjestystä

— ministeriön päätös Ateenan alueen vesihuollon suojelemisesta pilaantumiselta ja saastumiselta

— prefektien päätökset ja ministeriöiden päätökset, joissa on päätetty niistä päästöjen kohteina olevista vesistä, joihin päästetään jätteet eri alueilta kuten Komotinista, Aleksandroupoliksesta, Vistonis-järvestä, Saroniquen lahdesta, Florinasta ja Kavallasta; useimmat näistä päätöksistä sisältävät erilaisten

aineiden päästörajoja, mutta vain muutamat kuuluvat niiden 99 aineen joukkoon, jotka ovat kanteen kohteena,

— muut päätökset, joissa määritellään pintavesien käyttö eri alueilla (pinta- ja pohjavesien käytön määritelmä koskettaa etenkin Florinan aluetta; jokivesien käyttäminen taas koskettaa Aliakmonia ja Pinionia) ja joissa päätetään näiden vesien käytön sallivista laatutavoitteista.

23 Komission mukaan tällaisia säädöksiä ei voida pitää direktiivin 7 artiklan mukaisina ohjelmina, koska näiden säädösten tarkoitus ja tavoite on erilainen kuin direktiivissä ja koska kansallisten säädösten hyväksyminen on palvellut muita tarpeita.

24 Komissio myöntää kyllä, että toteutetuilla toimilla pyritään takaamaan sisävesien tietynasteinen laadukkuus, mutta sen mukaan edellä mainituilla toimilla ei voida korvata direktiivissä edellytettyjä toimia eli sellaisten ohjelmien hyväksymistä ja ilmoittamista komissiolle, joista mainitaan esimerkkejä Aigeian yliopistolla tee-tetyssä tutkimuksessa ja joiden päämääränä on vesien pilaantumisen vähentäminen niiden vaarallisten aineiden osalta, jotka kuuluvat direktiivin liitteenä olevassa luettelossa II tarkoitettuihin aineiden luokkiin ja ryhmiin.

25 Näiden päämäärien saavuttamiseksi olisi tarpeen tehdä etukäteiskartoitus koko maan pilaantumislähteistä ja paikallistaa direktiivin luetteloon II kuuluvat aineet ja määritettävä sellaiset tarpeelliset toimet, joihin tulee ryhtyä pilaantumisen vähentämiseksi ja joihin kuuluu muun muassa valvontajärjestelmän perustaminen. Tällaisista ohjelmista ei ole kuitenkaan vielä annettu tietoja komissiolle.

26 Komissio toteaa lisäksi, että laatutavoitteet on vahvistettu vasta muutamille alueille ja ainoastaan tiettyjä luettelon II aineita varten. Laatutavoitteet eivät komission käsityksen mukaan ole seurausta konkreettisesta tutkimuksesta, jossa todetaan pilaantumisen nykytila ja jossa määritellään keinot pilaantumisen vähentämiseksi. Näin ollen on mahdotonta arvioida ohjelmien merkitystä direktiivin kannalta. Laatutavoitteet eivät myöskään komission mukaan liity havaitun pilaantumisen vähentämiseen direktiivissä edellytetyllä tavalla.

27 Lopuksi komissio esittää, että väite, jonka mukaan sellaisille alueille, joilla ei ole teollista toimintaa, ei tarvitsisi laatia laatutavoitteita sisältäviä ohjelmia, on perusteeton. Niiltä osin kuin Kreikan viranomaiset toteavat, että 52 itsenäisestä hallintoalueesta 24 alueella ei ole teollisia laitoksia, joissa käytettäisiin luettelossa II tarkoitettuja aineita, ja että näin ollen näillä hallintoalueilla oleviin vesiin ei tulisi soveltaa direktiivin 7 artiklan mukaista velvoitetta laatia ohjelmia, komissio arvioi, että tällaisilla alueilla pilaantumista voivat aiheuttaa kasvinsuojeluaineet, kalanviljelyaltaat tai erilaisten pienten kaupallisten laitosten vähäisissä määrin käyttämät kemialliset aineet. Vedet voivat myös pilaantua läheisten alueiden päästöistä. Kreikan viranomaiset ovat itsekin määritelleet luettelossa II tarkoitettujen aineiden osalta laatutavoitteita tietyille alueille, joilla ei näytä olevan teollisia tuotantolaitoksia, kuten Florinalle ja Kastorialle.

28 Kreikan hallitus toteaa, että kaikki sellaiset välttämättömät toimet, joita direktiivin noudattaminen edellyttää, on toteutettu.

29 Tässä suhteessa Kreikan hallitus viittaa ensinnäkin siihen, että 4.6.1997 tehdyllä päätöksellä Aigeian yliopistolle on annettu tehtäväksi laatia tutkimus kyseisistä aineista Kreikassa.

30 Hallituksen mukaan Aigeian yliopistolla teetettävän tutkimuksen ensimmäinen vaihe (saastelähteiden ja luettelon II myrkyllisten aineiden inventaario, saatujen tietojen arvioiminen, luettelon muodostaminen sellaisista aineista, jotka saattavat esiintyä vesiympäristössä, sekä pintavesien valvontajärjestelmän perustaminen kyseisten aineiden osalta) on valmistunut maaliskuussa 1998.

31 Suullisessa käsittelyssä Kreikan hallitus tähdensi, että tutkimuksessa on havaittu 35 aineen esiintyminen Kreikan pintavesissä, vaikka aineet olivat tulleet toisista maista etenkin valtion rajat ylittävien jokien välityksellä. Hallituksen mukaan sittemmin on laadittu ehdotus sellaisesta lainsäädännöstä, jossa määritellään pintavesien laatutavoitteet direktiivin liitteestä ilmenevien aineiden päästöille. Tätä ehdotusta sovellettaisiin Kreikassa pintavesissä esiintyvien aineiden raja-arvoihin, ja ehdotuksen edellyttämät toimet hyväksytään myöhemmin.

32 Kreikan hallituksen mukaan tutkimuksen toinen vaihe (näytteiden ottaminen ja analyysien tekeminen päästöjen kohteena olevista pintavesistä, näytteiden tulokset sisältävien väliaikaisten teknisten selontekojen tekeminen ja sellaisten lopullisten muistioiden laatiminen, joihin on liitetty direktiivin liitteessä tarkoitetuista aineista syntyvien jätteiden vähentämiseen tähtääviä ohjelmaehdotuksia) on aloitettu heinäkuussa 1998, ja se valmistuu piakkoin.

33 Hallitus esittää myös, että pilaantumisen vähentämiseksi laatutavoitteet on jo määrätty sellaisille vesille, jotka ovat erityisen alttiita direktiivin luettelossa II tarkoitetuille vaarallisille aineille.

34 Tässä suhteessa Kreikan hallitus mainitsee sellaisia tiettyjä jo toteutettuja lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia toimia, kuten ministeriöiden välisiä päätöksiä, läänien välisiä päätöksiä ja läänien päätöksiä, jotka ovat hallituksen mukaan ratkaisevia silloin, kun päätetään saastuttaviin jätepäästöihin tarvittavien lupien antamisesta.

35 On syytä muistaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteensa, otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eikä yhteisöjen tuomioistuin voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (asia C-214/96, komissio v. Espanja, tuomio 25.11.1998, Kok. 1998, s. I-7661, 25 kohta).

36 Tässä tapauksessa perusteltu lausunto, jossa Kreikkaa kehotettiin noudattamaan lausuntoa kahden kuukauden kuluessa, toimitettiin Kreikan hallitukselle 23.12.1996.

37 Kuitenkin Kreikan hallitus teki vasta 4.6.1997 päätöksen sellaisen tutkimuksen teettämisestä Aigeian yliopistolla, jossa tutkittaisiin tilanne kyseessä olevien aineiden osalta.

38 Kreikan hallitus myöntää, että tutkimuksen ensimmäinen vaihe, jonka tarkoituksena oli etenkin kartoittaa saastelähteet ja laatia luettelo vesiympäristössä mahdollisesti esiintyvistä aineista, saatiin valmiiksi vasta maaliskuussa 1998. Hallitus ei pystynyt sinä päivänä, jolloin tutkimuksen olisi pitänyt olla valmis, antamaan täydellisiä tietoja pintavesien saastumistilanteesta niiden aineiden osalta, joita tutkimuksessa käsitellään.

39 Tältä osin on todettava myös, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 7 artiklan noudattamiseksi laadittavien ohjelmien on oltava erityisohjelmia ja että pilaantumisen vähentämistavoite yleisissä tervehdyttämisohjelmissa ei välttämättä vastaa kyseessä olevan direktiivin erityistavoitetta (asia C-298/95, komissio v. Saksa, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. I-6747, 22 ja 26 kohta; yhdistetyt asiat C-232/95 ja C-233/95, komissio v. Kreikka, tuomio 11.6.1998, Kok. 1998, s. I-3343, 35 kohta ja asia C-207/97, komissio v. Belgia, tuomio 21.1.1999, Kok. 1999, s. I-275, 39 kohta).

40 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisten ohjelmien luonne erityisohjelmina tarkoittaa, että niiden lähestymistavan on oltava kattava ja johdonmukainen ja niiden tulee ilmentää konkreettista ja yksityiskohtaista suunnittelua, joka kattaa koko valtion alueen ja koskee kaikkien luetteloon II kuuluvien aineiden aiheuttaman pilaantumisen vähentämistä, jolla on merkitystä kyseisessä jäsenvaltiossa, ottaen huomioon näissä ohjelmissa vahvistetut laatutavoitteet päästöjen kohteena olevien vesien osalta. Nämä erityisohjelmat eroavat siten sekä yleisistä tervehdyttämisohjelmista että yksittäisten toimenpiteiden muodostamista kokonaisuuksista, joiden tarkoituksena on vähentää vesien pilaantumista (yllä mainitun asian komissio v. Belgia 40 kohta).

41 On lisättävä, että ennakkoluvissa vahvistettavat päästöstandardit on laskettava muiden kyseisissä ohjelmissa vahvistettujen laatutavoitteiden avulla, jotka on määritetty päästöjen kohteena olevien vesien tutkimisen jälkeen. Lisäksi mainitut ohjelmat on toimitettava komissiolle muodossa, joka mahdollistaa niiden sujuvan tutkimisen siinä tarkoituksessa, että niitä voidaan vertailla ja ne voidaan toteuttaa yhdenmukaisesti kaikissa jäsenvaltioissa (yllä mainitun asian komissio v. Belgia 41 kohta).

42 Vaikka katsottaisiinkin, että tietyt Kreikan hallituksen mainitsemat toimet saattaisivat edistää vesiympäristön pilaantumisen vähentymistä, ne ovat kuitenkin vain yksittäisiä toimenpiteitä eivätkä ilmennä sellaista yleistä ja johdonmukaista suunnittelua pilaantumisen vähentämiseksi, joka perustuu päästöjen kohteena olevien vesien tilan selvittämiseen ja jossa vahvistetaan saavutettavat laatutavoitteet (yllä mainitun asian komissio v. Belgia 45 kohta).

43 Näin ollen on todettava, että Kreikka ei ole noudattanut direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vahvistanut pilaantumisen

vähentämiseksi ohjelmia, jotka sisältävät direktiivin liitteenä olevan luettelon II ensimmäisestä kohdasta ilmeneviä vaarallisia aineita koskevat laatutavoitteet.

44 Siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään sen vahvistamista, että Kreikka ei ole noudattanut myöskään direktiivin 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei edellytä, että sellaisten kyseisiin vesiin päästettävien päästöjen, jotka voivat sisältää jotain näistä aineista, osalta on oltava toimivaltaisen viranomaisen etukäteen antama lupa, jossa vahvistetaan päästöstandardi, joka perustuu ohjelmissa määrättyihin laatutavoitteisiin, voidaan vain todeta, että koska direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ohjelmia ei ole vahvistettu, lupia ei voida myöskään myöntää 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla (ks. yllä mainitun asian komissio v. Belgia 27—29 kohta). Näin ollen tällä vaatimuksella ei ole merkitystä, eikä sitä tarvitse tutkia enempää.

Oikeudenkäyntikulut

45 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Helleenien tasavaltaa korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Helleenien tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut tiettyjen yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta 4 päivänä toukokuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/464/ETY 7 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole vahvistanut pilaantumisen vähentämiseksi ohjelmia, jotka sisältävät direktiivin liitteenä olevan luettelon II ensimmäisestä kohdasta ilmeneviä vaarallisia aineita koskevat laatutavoitteet.**

2) **Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Schintgen Kapteyn Hirsch

Ragnemalm Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä toukokuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja